

Eetu Haverinen

Unelmia kuvittamassa

-Yhteiskunnallisen julisteen kuvitusprosessi

Opinnäytetyö - lokakuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2015
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
p. 050 311 6317, p. 050 438
7550

Tekijä

Eetu Haverinen

Nimeke

Unelmia kuvittamassa - Yhteiskunnallisen julisteen kuvittaminen

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön aiheena on yhteiskunnallisen julisteen kuvittaminen. Tavoitteena on luoda kuuden julisteen sarja otsikolla Katso aurinkoa! Y-sukupolven yhteiskunnallisia unelmia. Julisteet perustuvat yhteiskunnallisiin, tekstimuotoisiin unelmiin. Julisteiden on tarkoitus muodostaa yhtenäisiä viestejä unelmatekstien kanssa. Luomisprosessissa pyrin kehittymään kuvittajana ja luomaan tehokkaita visuaalisia viestejä, jotka tukisivat niiden kommentoimia unelmatekstejä.

Perehdyin 1900-luvun yhteiskunnallisen julistetaitteen historiaan. Käsittelen myös yhteiskunnallisen julistetaitteen ilmenemismuotoja 2000-luvulla. Luomistani julisteista keräsin palautetta laadullisella kyselyllä.

Toteutin kuusi julistekuvitusta, jotka olivat esillä taidenäyttelyssä Helsingissä. Keräämäni palautteen perusteella julisteet olivat puhuttelevia ja onnistuivat pääosin kuvaamaan tekstisisällössä esitettyjä viestejä.

Kieli

suomi

SIVUJA 36

Liitteet 1

Asiasanat

yhteiskunnallinen juliste, julistetaide, kuvittaminen

THESIS**October 2015****Degree Programme in Design**

Sirkkalantie 12 A

80100 JOENSUU, FINLAND

tel 050 311 6317, 050 438 7550

Author

Eetu Haverinen

Title

"Dreams Illustrated" - Illustrating a Societal Poster

Abstract

This thesis focuses on illustrating societal posters. The goal was to create a series of six posters with a title Look at the Sun! Societal Dreams of Generation Y. The posters have their basis on societal, written dreams. The posters should form coherent messages with the textual dreams. In the design process, the aim was to develop illustration skills and create effective visual communication to enforce the texts on dreams.

The history of societal poster art of the 20th century were explored in this thesis. This thesis also focuses on the phenomenon of societal posters as a form of art in the 21st century. Feedback concerning created posters was collected with a qualitative query.

Six poster illustrations were realized and they were exhibited in Helsinki. Based on the feedback the posters were influential and accomplished to represent the messages of the texts to a great extent.

Language

Finnish

PAGES 36**Appendices 1****Asiasanat**

societal poster, poster art, illustration

SISÄLTÖ

1. Johdanto.....	6
2. Viitekehys ja toiminta-asetelma.....	7
3. Yhteiskunnallinen julistetaide ennen ja nyt.....	9
3.1 Julistetaide.....	9
3.2 Yhteiskunnallinen juliste 1900-luvulla.....	9
3.3 Yhteiskunnallinen julistetaide 2000-luvulla.....	13
4. Julisteiden kuvitusprosessi.....	15
4.1 Lähtökohtana unelmateksti.....	15
4.2 Kuvittaminen yhteisprosessina.....	16
4.3 Erilaiset tyylikeinot.....	18
5. Valmiit julisteet.....	21
5.1 Julisteet.....	21
5.2 Julisteen kuvallinen analyysi.....	27
5.3 Julisteista saatu palaute.....	29
6. Lopuksi.....	32

Lähteet

Liitteet

1. Johdanto

Olen ollut toinen jalka työelämässä oikeastaan koko opiskelujeni ajan. Olen ajautunut työskentelemään erilaisille järjestöille ja julkisille organisaatioille omien kiinnostuksen kohteideni ja harrastusteni kautta. On syntynyt tietynlainen lumipalloefekti, koska uusien työtehtävien myötä on täytynyt ottaa selvää erilaisista järjestöelämästä ja yhteiskuntaa koskevista teemoista ja ajatuskokonaisuuksista. Uusi tieto on taas ohjannut omaa kiinnostustani uusiin yhteiskunnallisesti kantaaottaviin töihin. Toki myös jokaisen työtehtävän myötä verkostoni juuri järjestöpuolella ovat vahvistuneet.

Siksipä valitsin opinnäytetyöhönikin yhteiskunnallisesti kantaa ottavan aiheen. Opinnäytetyössäni kuvitin kuusi yhteiskunnallista taidejulistetta. Julisteet olivat näyttelyssä Helsingissä keväällä 2014. Se on myös raikas kannanotto nykyiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Projektilla vahvistan omaa taiteellista ilmaisua ja osallistun yhteiskunnalliseen dialogiin, jonka merkityksellisyys ei ole 2010-luvulla hävinnyt mihinkään.

Taidejulisteen luominen on eräänlaista kuvittamista. Siinä vain ei luoda pienikokoista lehtiartikkelia kommentoivaa kuvaa, vaan suurikokoista ja mahdollisesti oman pienoismaailmansa sisältävää kuvitusta. Opinnäytetyöni aihevalinta oli minulle sekä haaste että hengähdysmahdollisuus. Pidän tiettyyn aiheeseen oikein kunnolla syventymisestä ja kaikista graafisen suunnittelijan työtehtävistä ehkäpä juuri kuvittaminen on itselleni kaikkein voimauttavain. Olen ajatellut kuvataidetta mahdollisena jatkokoulutus- ja työllistymisvaihtoehtona. Myös taidenäyttelyn järjestäminen on kuvataiteellisen työn yksi keskeinen osa-alue.

2. Viitekehys ja toiminta-asetelma

Onnistuneen julistekuvituksen luominen pitää sisällään kolme elementtiä, joiden täytyy kommunikoida keskenään: viesti, eli unelmoijan kirjoittama tekstimateriaali, itse juliste ja vastaanottaja, jolle alkuperäinen viesti välittyy tai jää välittymättä. Juliste on tässä ketjussa kritiikin alla - onnistuuko se linkittämään toisiinsa kirjoitetun viestin ja vastaanottajan ymmärryksen (kuva 1a). Tämä vaatii julisteen suunnittelijalta aikaansa sidotun kulttuurillisen kontekstin ymmärrystä ja herkkyyttä luoda oikeanlaisia tunnelmia erilaisilla visuaalisilla ratkaisuilla.

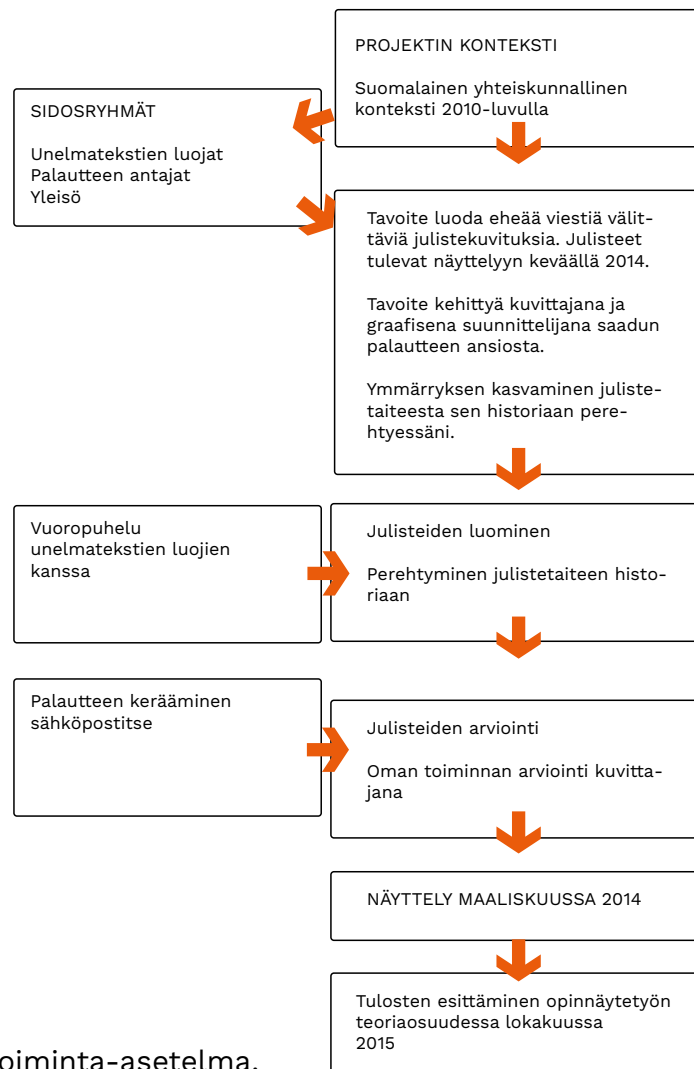
Kuva 1a. Visuaalinen viitekehys.

Tämän opinnäytetyön toiminnallinen osuus (kuva 1b) piti sisällään kuuden yhteiskunnallisen taidejulisteen kuvittamisen, jotka tulisivat näyttelyyn Helsingin Kallioon. Ne toteutin vuoden 2013 heinäkuun ja vuoden 2014 maaliskuun välillä. Julistekuvitukset pohjasivat keskusteluihin nk. asiakkaiden, unelmoijien, kanssa ja heidän luomiinsa tekstimateriaaleihin. Unelmoijat olivat nuoria aikuisia, jotka tavoitin oman tuttavapiirini kautta. Julisteet syntyivät kaikki itsenäisinä teoksina ja jokaisen julisteen luomisprosessi oli toisiinsa nähden ainutlaatuinen. Esimerkiksi kuvitustyöhön käytetty aika ja unelmoijien kanssa käydyn keskustelun määrä vaihteli suuresti.

Tavoitteena oli luoda tekstiä ja unelmoijien omia visioita hyvin tukevia taidejulisteita, jotka olisivat visuaalisesti kauniita ja samalla tehokkaita viestejä. Halusin luoda visuaalisesti mielenkiintoisen näyttelykokonaisuuden, jossa jokainen juliste

olisi aivan omanlaisensa. Opinnäytetyössä kuvailen omaa työskentelyäni yhteiskunnallisen taidejulisteen kuvittajana. Perehdyn julistetaiteeseen ilmiönä pitäen sen yhteiskunnallisuuden keskiössä. Näin syvennän omaa käsitystäni taiteenalasta. Analysoin omaa valmiista töistäni semioottisin menetelmin.

Kerään ystäviltäni palautetta valmiista julisteista asettamalla kritiikin alle julisteiden visuaalisuuden ja julisteisiin liittyvän tekstimateriaalin sekä itse julisteiden suhteen toimivuuden. Palaute kerätään sähköpostitse laadullisten kysymysten avulla. Pyrin palautteen avulla arvioimaan omaa onnistumistani kuvittajana ja asettamaan itselleni tavoitteita tulevan varalle. Tavoitteenani on kehittyä kuvittajana ja oppia luomaan tekstimateriaalia mahdollisimman hyvin tukeva kuvallinen ilmaisu.

Kuva 1b. Toiminta-asetelma.

3. Yhteiskunnallinen julistetaide ennen ja nyt

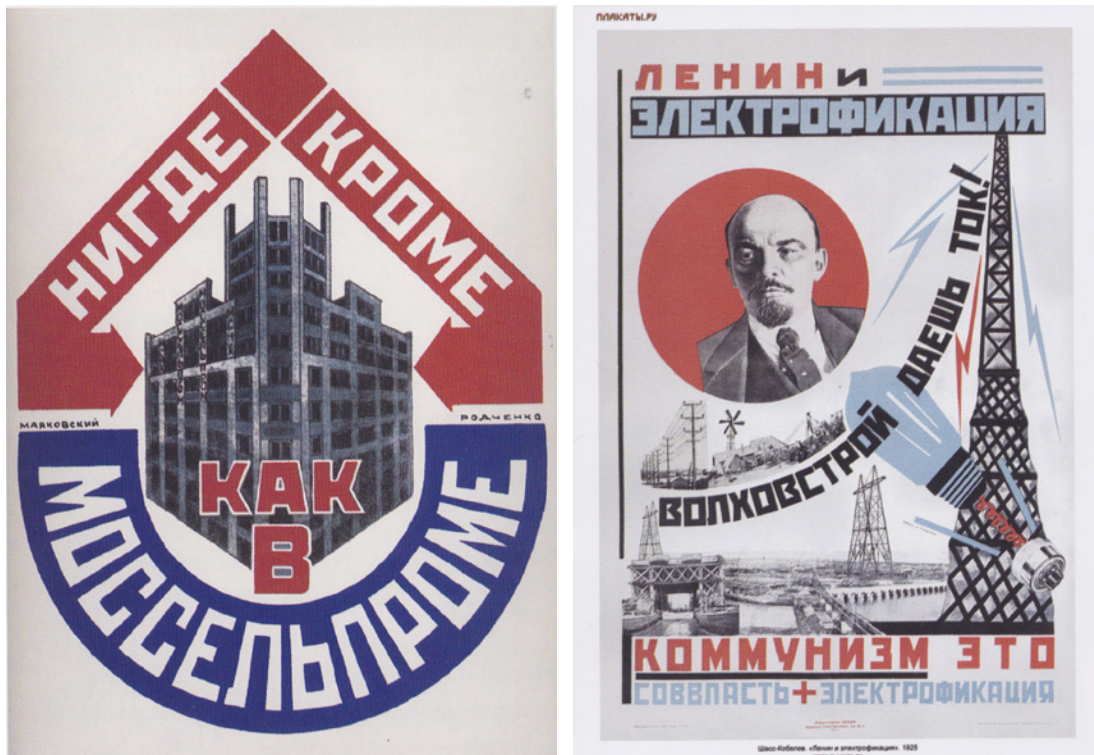
3.1 Julistetaide

Juliste vaikuttaa ihmiseen nimenomaan alitajunnan kautta. Nopeasti vilkaistuina ja ohimenevinä ne puhuttelevat tai jättävät puhuttelematta. Modernin mainosjulisteen tehtävänä on usein saada kuluttaja toimimaan tietyn kaupallisen tahon mielen mukaisesti. Julisteet heijastelevat tehokkaasti tietyn yhteiskunnan tapoja ja teknologista kehitystä omassa ilmiössänsä. Poliittinen historia näkyy julisteissa Ranskan vallankumouksen ajoista Kiinan kulttuurivallankumoukseen ja Pariisin mellakoihin vuonna 1968. Julistepropagandaan ovat usein tukeutuneet konfliktien molemmat tai kaikki osapuolet. Julisteen tapa esittää jokin tietty asia, oli se sitten trendikäs kulutustavara tai poliittinen muutos, kertoo enemmän yhteiskunnasta ja ajasta kuin julisteen näennäinen viesti. (Gallo 2001. 9-12.)

3.2 Yhteiskunnallinen juliste 1900-luvulla

Ensimmäinen maailmansota synnytti runsaasti sotapropagandaa levittäviä julisteita. Sotamoraalin ylläpito oli hyvin tärkeää oli kyse sitten rintamataistelijoista tai kotirintaman siviileistä. Propagandakuvastossa yhdistettiin oman perheen suojeleminen oman maan puolustamiseen. (Gallo 2001, 190.) Taistelu ihmisten mielistä julistepropagandan avulla oli voimakasta. Esimerkiksi Saksan upotettua irlantilaisen matkustajalaiva Lusitanian käyttivät liittoutuneet tilaisuutta hyväkseen ja käänsivät propagandan avulla maailman yleisen mielipiteen Saksaa vastaan. Tällä oli suuri merkitys Yhdysvaltojen liittymiseen Saksan vastaiseen rintamaan. (Moore 2010, 104-105.)

Venäjän vallankumouksen bolsevistinen julistekuvasto oli täynnä riutuvaa kansaa ja rikkaita porvareita ja maanomistajia, jotka oli yksinkertaisesti tuhottava. (Gallo 2001, 209-213) Bolsevikkien oli julisteissaan otettava huomioon kansan laaja lukutaidottomuus. Valtion sosialisoidessa kaupallisen tuotannon poliittisen ja kaupallisen agitaation raja hävisi (kuva 2). Vuonna 1932 sosialistisesta realismista tuli Neuvostoliiton virallinen taiteellinen tyyli ja muualla Euroopassa pinnalla olleen avant garden edustajat joutuivat lopettamaan toimintansa, muuttamaan tyyliään tai painumaan maan alle. Samanlaista taiteilijoiden vainoa tapahtui myös Saksassa, josta monet Bauhaus-tyylisuunnan taiteilijat pakenivat. (Moore 2010, 124-133.)

Kuva 2. Neuvostoliiton varhaisvuosien sosialistista julistetaidetta (Moore 2010).

Yhdysvalloissa vuoden 1929 osakemarkkinoiden kaatuminen aiheutti paljon vaikeuksia taiteilijoille. Valtio käynnisti erinäisiä julkisia hankkeita, joiden oli tarkoitus työllistää miljoonia työttömäksi jääneitä. Näihin kuului Federal Art Project (FAP), joka tähtäsi nimenomaan tuhansien taiteilijoiden aseman helpottamiseen. FAP käynnisti myös julistetaiteeseen keskittynyttä toimintaa julkaisten yhteiskunnallisiin kysymyksiin keskittyneitä julistekampanjoita. Monet Euroopassa vainon kohteeksi joutuneista avant-garde-tyylisuunnan julistetaiteilijoista saivat uutta työtä Yhdysvalloissa nimenomaan FAP:n kautta. (Moore 2010, 135-137.)

Espanja ajautui sisällissotaan vuonna 1936 fasistien aloittaessa avoimen kapinan tasavaltalaishallitusta vastaan. Rintamalinjat piirtyivät käytännössä tasavaltaa edustaneiden sosialistien ja fasistien välille. Tasavaltalaisen julistetaiteen suurin nimi oli Josep Renau. Juliste oli merkittävin propagandaväline sisällissodassa (kuva 3). Tasavaltalaiset julkaisivat 1 500-2 000 litografiaa painosten ollessa jotain 3 000 ja 5 000 kappaleen välillä. Fasistien painosmäärät olivat pienempiä ja usein taiteellisesti huonompilaatuisia. (Moore 2010, 139-143.)

Natsien kasvattaessa poliittista valtaa Saksassa syntyi hyvin suunnitelmallinen tapa luoda Hitlerin johtajamyttiä ja poliittista propagandaa. Viittauksia haettiin mm. imperialistisesta Roomasta, arjalaisesta mytologiasta ja esoteerisista

Kuva 3. Josep Renaun propagandajuliste Espanjan sisällissodassa (Moore 2010).

opeista. (Moore 146-149.) Julistetaide hyödynsi Hitlerin ideaa muutamista toistettavista fraaseista, jotka muodostivat propagandan ytimen.

Toisen maailmansodan saksalaisessa propagandakuvastossa yritettiin saada luotua kuvaa natsiarmeijasta uuden Euroopan suojelijana. Natsien propagandakuvas-to ei ollut kuitenkaan pidemmän päälle tehokasta, koska se natsi-ideologiaa mu-kaillen ei voinut tarjota valloitetujen alueiden kansalaisille yhdenvertaista asemaa arjalaisen herrakansan rinnalla. Ympäri Eurooppaa julkaistiin julisteita, jotka kan-nustivat vastarintaan natsimiehittäjää vastaan - vastarintaan, joka lopulta kasvoi laajaksi satojen tuhansien eurooppalaisten astuttua mukaan sissi- ja partisaani-liikkeisiin. (Gallo 2001, 264-268.)

Kylmä sota toi ydinsodan uhan, kun sekä Yhdysvallat että Neuvostoliitto lähtivät mukaan aseellisen kilpavarustelun kierteeseen. Syntyi suuri rauhanliike ja järjes-töjä, jotka julkaisivat julisteita, joissa varoitettiin ydinsodan totaalista tuhosta. (Gallo 2001, 274-277.) Supervallat kilpailivat melkein kaikilla muillakin tahoilla mukaanlukien taiteet, tieteet ja avaruusteknologia (Moore 2010, 162-163.).

Vuosisadan puolivälissä eurooppalainen elämäntapa muuttui suuresti, kun ta-varoiden teollinen massatuotanto pääsi käyntiin osittain Yhdysvaltojen Mars-hall-avun ja Länsi-Euroopan taloudellisen yhdentymisen myötä. Tämä synnytti huolen ympäristöstä ja länsimaisen ympäristöliikkeen. 1960-luvulla syntyi maail-manlaajuinen uusi nuorisoliike, joka kyseenalaisti taloudellisen voitontavoittelun ympäristöjen ja inhimillisen hyvinvoinnin kustannuksella. Uudessa yhteiskunnalli-

Kuva 4. Ydinvoimaa vastustava ranskalainen juliste (Gallo 2001).

sessä julistekuvastossa kamppailtiin mm. nälkää, ympäristön saastumista ja sotaan vastaan. Erityisesti Vietnamin sota herätti suuret kansanjoukot sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa - sodanvastaisia julisteita painettiin molemmilla mantereilla. Eurooppalaisessa nuorisokulttuurissa syntyi ihailua kaukaisten kulttuurien kapinallisia kohtaan. Tästä hyvänä esimerkkinä Ernesto 'Che' Guevaraa esittävät lukuisat julisteet. Ironisesti nämä myydyt kuvat kapinallisesta tuottivat voittoa juuri sille kapitalistiselle luokalle, mitä vastaan Guevara eläessään taisteli. (Gallo 2001, 277-288.)

1900-luvun lopun ilmiöihin kuuluivat maailmanlaajuisen kommunistisen liikkeen kriisit - lännessä vallankumous vaihtoehtona poliittiselle toiminnalle alkoi hävitä. Aikaa väritti kasvava tietoisuus ihmisoikeuksista sekä erilaisten alistettujen vähemmistöjen asemasta - tästä hyvänä esimerkkinä vuonna 1961 perustetun Amnesty Internationalin julistekampanjat. Ympäristöliikkeet ottivat kantaa puhtaan energiantuotannon puolesta - asia sai tosin enemmän tuulta alleen vasta Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen (kuva 4). (Gallo 2001, 303-309.)

1990-luvulla julistetaide alkoi ottaa legitiimiä muotoa kriitikoiden, välittäjien ja ostajien kiinnostuessa siitä. Vuosisadan lopun kenties kestävimmäksi ja julistetaiteeksi muodostuivat kannanotot AIDS:in leviämistä, sotaa ja globaalia ja paikallista ympäristötuhoa vastaan. Juliste oli keskeisimmillään nk. ihmisten propagandaa - alhaalta ylöspäin eikä toisinpäin. (Gallo 2001, 318-335.)

3.3 Yhteiskunnallinen julistetaide 2000-luvulla

Paper Politics on yhdysvaltalainen taideprojekti ja taiteilijoiden yhteenliittymä. Se sai alkunsa chicagolaisesta taidenäyttelystä, joka esitteli lähinnä nuorten poliittisesti suuntautuneiden julistetaiteilijoiden töitä vuonna 2004. Näyttelystä tuli hyvin suosittu ja se poiki runsaasti uusia yhteistyökuvioita ja näyttelyitä. Seuraava suurempi näyttelykokonaisuus rakennettiin Seattleen, jossa näytillä oli 174 taidejulistetta yhtä monelta taiteilijalta. Projektin kokonaisuus on ollut hyvin tee-se-itse-henkinen - tavoitteena ei ole tavoitella legitiimiä asemaa taidekentällä, vaan olla näkyvä ulostulo vaihtoehtoiselle poliittiselle liikennihdälle. Taidetta esittelevän ja levittävän luonteen lisäksi Paper Politics-projekti on harjoitus suuren mittakaavan sosiaalisen järjestäytymiseen. (MacPhee 2009, 9-21.)

Occuprint-ilmiö syntyi osana kansainvälistä Occupy-liikettä vuonna 2011. Occupy vaati perustavanlaatuisia muutoksia länsimaiseen yhteiskuntaan talousjärjestelmästä lähtien. Se kyseenalaisti valtajärjestelmän, joka rakentuu turvaamaan maailman rikkaimman yhden prosentin edut. Yleinen slogan olikin ”Me olemme 99%”. Occuprintin ensimmäinen ulostulo oli Occupy Wall Street Journal -lehden kutsu luoda erikoisnumero keskittyen Occupy -liikkeen yhteydessä ympäri maailmaa levitettyihin julisteisiin. Vaikka Occupy -liikkeen ydinajatus vaikuttaa yksinkertaiselta, erilaisten kuvallisten ilmiöiden ja teemojen kirjo Occuprintissä on suuri. (AR/GE Kunst 2015) ”Emme yritä luoda uutta brändiä, yritämme luoda uuden elämän. Jos annamme uudelle elämälle tilaa, syntyy uusia ja odottamattomia elämäntapoja...” (Capital Offence 2015.)

Katutaiteen uusi 2000-lukulainen ulostulo on sen leviäminen gallerioihin ja taidehuutokauppoihin julisteiden muodossa. Poliittisuus on ollut aina läsnä katutaiteessa - otettakoon esimerkkinä vuoden 1968 opiskelijamielenosoitusten ”Under the paving stones: the beach”. Printit heijastelevat samaa kapinallisuuden ja vastakkainasettelun henkeä kuin varsinaiset kaduilta löytyvät ”piissit”.

Poliittista kuvastoa sekä printeissään että katutaiteessaan viljelee runsaasti mm. Banksy (kuva 5). (Kuittinen 2010, 6-10) Taiteilija on lyönyt läpi kaupallisestikin:

Yhdysvaltalaisessa verkkohuutokauppa Artnetissa Banksy-serigrafioiden hinnat vaihtelevat 2 000 ja 75 000 euron välillä. (WideWalls 2015.) Banksyn lisäksi muut poliittiset katutaiteilijat, kuten Scorn luottavat tutun kuvaston voimaan luodessaan päivänpolttavia yhteiskunnallisia kommentaareja (Kuittinen 2010, 19.)

Kuva 5. Banksyn serigrafia. (Kuittinen 2010)

4. Kuvitusprosessi

4.1 Lähtökohtana unelmateksti

Esittelen julisteiden kuvitusprosessia teemoittain. Etenen tässä vaiheittain samaan tapaan kuin varsinainen kuvitusprosessi: julisteen luominen sai alkunsa unelmatekstin laatimisella, jonka jälkeen aloin työstämään ideaa julistekuvituksesta. Lopuksi avaan kuvituksen loppumetrejä eli viimeistelyä. Prosessit poikkeavat toisistaan hyvinkin paljon. En edellyttänyt kaikilta unelmatekstien luojilta yhtäläistä uppoutumista kuvitusprosessin kommentointiin. Tämä johtui ihmisten erilaisista lähtökohdista, sillä monilla oli niin sanotusti kädet täynnä töitä omien opiskelujensa ja työelämän projektiansa kanssa.

Aloimme suunnittelemaan Laura Hallikkaan kanssa julistesarjan ensimmäistä työtä, ”Feminististä hoivatalousunelmaa”, keskikesällä 2013. Aivan ensi alkuun Lauraa jännitti lähteä mukaan tällaiseen taideprojektiin. Hänellä oli kuitenkin periaatteessa jo valmista pohjaa, johon itse unelmatekstiä voisi perustaa: Laura oli miettinyt talouden uudelleenjärjestämistä uusintavan työn ehdoilla. Tähän hänellä olikin mukavasti kompetenssia omien kansantaloustieteen opintojensa kautta. Unelmassa Laura kertoo hoivatyön nykytilanteesta, kuinka tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa on hoivavaje eli tekemätöntä hoivatyötä. Hän myös kokee hoivan luokkakysymykseksi. Vähävaraisilla kansalaisilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia saada itselleen samanlaista hoivaa kuin rikkaammilla yhteiskunnan jäsenillä. Yhteiskunnallisessa unelmassa hoivatyö jakaantuisi tasaisesti ja hoivatyötä tekevät eivät kokisi taakkaa kohtuuttomaksi. Talous järjestettäisiin uudelleen hoivatyön ehdoilla eli hyvin erilaiselta arvopohjalta kuin nykytodellisuudessa.

Ville Räsäsen unelmateksti ”Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta” syntyi hyvin vuorovaikutuksellisesti. Tapasimme Villen kanssa muutaman kerran. Keskustelimme mahdollisista ideoista, joista unelmateksti voisi syntyä. Vilellä olikin melko nopeasti muutama johtoajatus, joihin unelmaa voisi pohjata. Niitä olivat (koulu)kiusauksen loppuminen ja kulttuurisen fasismin kitkeminen. Unelmoija lähetti minulle ensin raakatekstin, jonka avulla pääsin aloittamaan itse kuvitus työn. Villen teksti on oikeastaan teesikokoelma: siinä on toteamuksia kiusauksesta, kulttuurisesta yksipuolisuudesta ja kilpailuyhteiskunnasta. Vastapainoksi Ville esittää teesejä, joilla kulttuurin keinoin voitaisiin lisätä yhteiskunnan moniarvoisuutta ja lopulta synnyttää onnellisempaa elämää.

Mea Karvonen kirjoitti unelmatekstinsä ”Yksi koti” hyvin itsenäisesti. Hän lähetti minulle lähellä valmista olevan tekstin marraskuun lopussa 2013. Mean unelman ydinajatus on jaettu, globaali maailmankansalaisuus, joka ei tuntisi maiden rajoja. Jaettu tietoisuus yhteisestä planeetasta ja vastuusta sen suhteen saisi ihmiset toimimaan entistä pontevammin globaalien haasteiden voittamiseksi.

Jussi Sinkkonen innostui todella paljon ehdotuksestani lähteä mukaan unemointiprojektiin. Kohtasimme useita kertoja ja keskustelimme Jussin unelmasta. Hän lähetti minulle aika pitkänkin tekstin loppuvuodesta. Kirjoituksessa kuvailtiin eräänlaista metsäkaupunkia linnoineen ja muine infrastruktuureineen ja millaista metsäkaupungissa olisi elää. Toivoin Jussin lyhentävän tekstiä melkoisen paljon, jotta siitä syntyisi näyttelytilanteeseenkin sopivan mittainen tiivistelmä. Lopullisessa unelmatekstissä kuvaillaan tietynlaisia miniyhteiskuntia - tai yhdyskuntia. Nämä yhteisöt olisivat luonnonläheisiä ja pitkälti omavaraisia energian ja ravinnon suhteen. Ihmisiä eivät ohjaisi suorituspaineeet, vaan syvemmät arvot ja elämässä vallitsisi tietynlainen kepeys. Lopulliseksi otiskoksi muotoutui ”Unelmien metsäkaupunki”.

Alkuvuodesta 2014 tavoitin nimimerkillä ”Thomas Moore” esiintyvän tutkijan. Thomas lähetti minulle suoraan lopullisen tekstin ”Lumettoman talven utopioita”. Hän kirjoittaa unelmatekstissään länsimaisen sivilisaation jälkeisestä maailmasta, jossa ylisukupolviset heimoperinteet kukoistavat jälleen. Thomaksen teksti on hyvin esseemäinen tiivistelmä ajatuksista, jotka pyörivät sen ympärillä, että nykyinen länsimainen tietoisuutemme on tietynlainen kupla ja elinvoimaisia kulttuureja on ollut meitä ennen ja meidän jälkeemme.

Thomaksen tavoin nimimerkillä Johanna toimiva unelmoija kirjoitti itsenäisesti oman unelmansa. Hänen tekstinsä ”Luottamuksen yhteiskunta” kuvailee hyvin idealistisella otteella unelmayhteiskunnan henkisiä arvoja. Tärkeimpänä periaatteena on ihmisyyhteisön pyrkimys hyveelliseen elämään. Työn tekemistä ja byrokratiaa on sivuttu lyhyesti. Unelmateksti on Ville Räsäsen ajatusten tapaan teesi-muodossa.

4.2 Kuvittaminen yhteisprosessina

Ihmiset olivat itse kuvitusprosessissa mukana erivahvaisilla panoksilla - tähän vaikutti käytettävissä oleva aika puolin ja toisin. Eniten vuorovaikutusta kuvitusvaiheessa syntyi Lauran ja Jussin kanssa. Laura kommentoi työtäni yleensä säh-

köisesti ja useassa otteessa. Kerkesin tässä hoivatalousunelmassa ottaa esille erilaisia kuvitusideoita, joita reflektoin hänen kanssaan. Laura kuvaili julisteeseen toivomiaan visuaalisia nyansseja ja maailmoja melko maalailevasti. Hän halusi mukaan maanläheisyyttä, hoivan välillä raskastakin luonnetta ja inhimillisyyttä. Unelmoija piti ajatuksistani kuvittaa mukaan kehollisuutta. Ehdottaessani kuvitusteemaksi eräänlaista koneistoa Laura taas koki sen liian maskuliiniseksi. Päädyin piirtämään julisteeseen hieman naivistisia kuvitushahmoja (kuva 6).

Kuva 6. Feministinen hoivatalousunelma-julisteeseen kuvitushahmojen luonnostelua.

Erilaiset unelmatekstit inspiroivat valitsemaan keskenään hyvinkin erilaisia kuvitustyylejä. Jussi Sinkkonen kuvaili omaa metsäkaupunkiunelmaansa tekstin ja keskustelujen lisäksi aivan piirtämällä oman versionsa kuvituksesta. Jussi panosti myös suuresti metsäkaupungin infrastruktuurin kuvailuun. Innostuinkin poimaan Jussin ideoista kuvituksen keskiöön metsäkaupungin keskellä sijaitsevan suuren linnan. Mielekkäältä haasteelta tuntui myös toteuttaa työ digitaalisesti maalaamalla ja koettaa saada siihen suurellisen utopian tuntu.

Muissa töissä kuvitusvaiheen kommunikaatiota ja reflektointia oli vähemmän. Ville Räsäsen Manifestia Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta kuvittaessani näytin erilaisia demoversioita Villedelle muutama otteeseen. Hän piti ideastani koota juliste-

kuvitus kollaasimaisesta valokuvien joukosta, joka kuvasi 1900-luvun kulttuurivai-
kuttajia ja vastakulttuurisia avauksia. Tätä kuvitusratkaisua valitessani käytin myös
hyväkseni omaa tuttuuttani Villen kanssa. Koetin saada mukaan hänen aatemaail-
maansa ja valitsin kuvitusideaksi tällaisen populaarikulttuuria avaavan teeman.
Kuvituksen runko eli kollaasi syntyi aivan prosessin alkuvaiheessa ja suuri osa
työtä oli hiomista ja viimeistelyä. Värimaailman muuttuessa lämpimämpään päin
Ville kommentoi pitävänsä siitä.

Mea Karvonen toivoi erityisesti, että käyttäisiin julisteen kuvituksessa hyödyksi
maailmankarttaa. Halusin kuitenkin toteuttaa sen siten, ettei unelmatekstin sa-
noma maailmankansalaisuudesta saisi liian yksiulotteista alleviivausta. Keksin
käyttää kuvituksen taustalla kukkaniittyä, johon olisi kuin spraymaalattu projektio
maailmankartasta.

Johanna piti ajatuksestani nostaa hänen Luottamuksen yhteiskunta-tekstin
kuvitukseen käsitteet sisäisestä hyvinolontunteesta ja rakkaudellisista sosiaali-
sista suhteista. Thomaksen kanssa toimiessani lähetin hänelle sähköisesti kaksi
eri demoversiota ennen lopullista viimeisteltyä julistetta. Thomas piti työn jälkeä
jännittävänä.

4.3 Erilaiset tyylikeinot

Julisteissa on tyyllisesti neljä erilaista päälinjaa. Lumettoman talven utopioita-,
Feministinen hoivatalousunelma- ja Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta
-julisteet ovat suurilta linjoiltaan yhteneviä. Ne ovat erilaisista tekniikoistaan
huolimatta kollaaseja, joissa kuvamaailma rakentuu pienemmistä osasista. Femi-
nistinen hoivatalousunelma perustuu suurelta osin tussiviivan käyttöön. Piirtäen
on rakennettu moniulotteinen kuvitus, jossa kuvataan pääosin erilaisia ihmisiä
vaihtelevista perspektiiveistä. Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta koos-
tuu pääasiassa syvätyistä valokuvista. Tämän lisäksi kuvaa sävyttää tussilla piir-
retty poukkoileva viiva ja julisteen alaosan vanhasta aikakauslehdessä leikatut
aristokraattihahmot. Lumettoman talven utopioita yhdistää eri tavoin piirrettyä ja
maalattua jälkeä valokuviin muodostaen moniulotteisen kollaasin.

Unelmien metsäkaupunki edustaa digitaalista maalausta. Lähes koko juliste on
toteutettu Photoshopissa käyttäen maalaustyökalua ja kynähiirtä. Luottamuksen
yhteiskunta on tyyllisesti tietynlainen kollaasi, mutta pääelementin muodostavat
suuret ihmishahmot, jotka on piirretty vektoreilla. Yksi koti perustuu kukkaniittyä

kuvaavaan valokuvaan, jota digitaalisesti editoitu.

Lumettoman talven utopioita muodostui kerroksellisesti. Jollakin tapaa tässä vaiheessa julistekokonaisuuden luomisprosessia minulle oli alkanut kirkastua, mitä haluan visuaalisesti sanoa. Oli selkeää, että katutaidemaailman yllätyksellisyys ja visuaalinen rikkaus inspiroi minua. Lähdin siis rakentamaan Lumettoman talven utopioita -julistetta vaihe vaiheelta luottaen siihen, että suunnittelemattomuus toisi mukanaan raikkautta. Jokaista uutta työvaihetta pohjusti jo valmiinaoleva kuvallinen osuus. Loppuvaiheilla tein kokonaisuuden kannalta suunnitelmallisempia ratkaisuja. Julisteen kokonaisilme siis tasapainottui aivan loppumetreillä, kun erilaiset elementit vaihtoivat väriä, muotoa ja paikkaa. Tavallaan lisäsin orgaaniseen kokonaisuuteen lopulliset mausteet.

Feministiseen hoivatalousunelmaan halusin saada inhimillistä lämpöä, rouheutta ja elämän synkempiäkin sävyjä. Näistä teemoista olimme keskustelleet Lauran kanssa. Tussiviivan käyttö julisteen kantavana elementtinä toi kokonaisuuteen tietynlaisen pehmeiden ja kepeiden. Tekstuurimaailmaltaan juliste on karkea ja raakakin. Ytimeltään uusintava työ on maanläheistä ja liki elämän perusasioita. Henkilökohtaisesti koen, että tällaisten tunnelmien kuvaamiseen sopii tietynlainen inhimillinen epätäydellisyys enemmän kuin kliinisyys. Värimaailma tuo tekstuurien tapaan mieleen enemmän syksyisen metsän kuin kiillotetun kaupungin.

Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta herätti minussa halun luoda ”urbaania” visuaalista tunnelmaa. Sävymaailmaltaan julistekuvitus sai olla rajoitettu. Suuri osa kollaasin valokuvista on sävymaailmaltaan mustavalkoista. Julisteen harmaa yleisluonne kirkkainen väritäplineen on kuin kaupungin kaduilta. Julisteen ydinajatuksena on historian näennäinen iättömyys ja syvättyjen hahmojen ja tapahtumien ikuisuuteen kurottuva luonne. Mustavalkoisuus häivyttää mielestäni kuvan ajankohdan tehokkaasti. Poukkoilevaan tussiviivaan sain inspiraation 2010-lukulaisista helsinkiläisistä ikkunamaalauksista. Kaupungissa on monia liikeikkunoita, joihin ei ole asennettu teippauksia, vaan koristelu on tehty valkoisella maalilla. Tällaisen kuvallisen ratkaisun liittäminen julisteeseen oli intuitiivinen.

Unelmien metsäkaupunki -tekstin varhaiset versiot keskittyivät lopullista versiota laajemmin kuvailemaan unelmakaupungin infrastruktuuria. Inspiroiduin juuri tästä tekstin tavasta kuvata rakennettua ja luonnonympäristöä. Digitaalinen maalaus antoi mahdollisuuden kuvata valokuvan lailla yhtä näköalaa ja päivää metsäkaupungissa. Kuvituksen värimaailman valoisuus on jopa naiivin huoleton. Utopian

olleessa kyseessä tällainen ratkaisu on ironinenkin. Kuvasin metsäkaupungin rakennukset hieman keskiaikaisiksi. Se tuntui tarpeeksi kaukaiselta visuaaliselta viittaukselta, jotta katsojan ajattelu ohjattaisiin todella ”toiseen maailmaan” eli utopiaan (kuva 7).

Luottamuksen yhteiskunta-julisteen kuvitus lähti liikkeelle inhimillisen läheisyyden ja ystävyyden teemasta. Olin aikaisemmissa töissänikin piirtänyt hiukan ”pallopäämisiä”, naivistisia ihmishahmoja ja koin sen sopivaksi tyylikeinoksi kuvittaessani Johannan unelmaa. Värimaailmalla halusin luoda satumaista tunnelmaa Johannan tekstin ollessa hyvin ei-materialistinen ja lennokas. Ihmisten välitöntä yhteyttä toisiinsa kuvasin hahmojen edessä leijuvalla palloista ja valkoisesta valosta koostuvalla elementillä.

Mea Karvosen tekstiä kuvaamaan keksin melko yksinkertaisen idean. Ostin verkon kuvapalvelusta valokuvan värikkästä kukkaistutuksesta. Tämän päälle liitin projektion maailmankartasta kuin se olisi maalattu kukkiin. Mea nimittäin toivoi, että julisteessa näkyisi jollain tavoin maailmankartta. Inspiroiduin menneisiin vuosikymmeniin viittaavasta tekstuuri-maailmasta, yksinkertaisista pinnoista ja linjoista, ja ajattomasta groteskista kirjasimesta. Kuvan tekstuuri-, fontti- ja värivalinnoilla halusin luoda viittauksen 70-lukuun. Valokuvaa kommentoiva teksti ”spacehip earth, I love you” osui silmääni eräässä yhdysvaltalaisessa moderneja serigrafioita esittelevässä kokoelmateoksessa. Mielestäni se viittaa kauniilla tavalla Karvosen tekstiin.

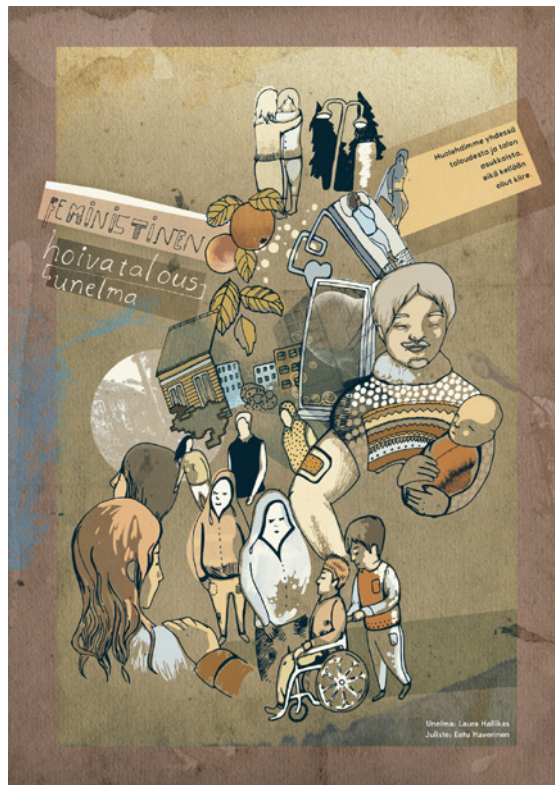
Kuva 7. Unelmien metsäkaupunki työstövaiheessa.

5. Valmiit julisteet

5.1 Julisteet

Tässä luvussa esittelen kaikki kuusi julistetta niiden työstämisyjärjestyksessä. Aikataulu ei ollut työstövaiheessa selväräinen. Jo kutakuinkin valmiin julisteen viimeistely saattoi jäädä useankin kuukauden ajaksi tauolle, kun toisia julisteita piti saada hyvällä tahdilla eteenpäin. Työstämisyjärjestys on siis suuntaa-antava. Keskiössä on, milloin kyseistä julistetta on työstetty kaikkein intensiivisimmin.

Kuvitin Laura Hallikkaan unelman feministisestä hoivataloudesta. Kyseessä on tapa jäsenellä taloutta siten että uusintava työ on sen keskiössä. Laura kuvaa unelmatekstissään nykytilannetta ja sen problematiikkaa erityisesti heikompi-osaisten kansalaisten kannalta ja siirtyy lopuksi kuvailemaan toivomaansa tilannetta, jossa uusintavalla työllä olisi sen tärkeyttä korostava rahallinen arvo. Halusin tuoda mukaan Lauran minulle viestimää ajatusta siitä, ettei hoivakaan ole aina helppoa ja ihmiselämään kuuluu sekä valoisia että hämäriä sävyjä. Leikillisälläkin otteella loin kuvaan irokeesipäisen, liikuntarajoitteisen henkilön ja hieman outoja, huppariin pukeutuneita nuoria. Lauran oma kommentti lopputuloksesta oli, että sain hämmentävän hyvin visualisoitua hänen ajatuksensa. Lopullinen juliste printattiin A2-koossa (alla).

Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta on kokonaissävymailmaltaan hillitty. Taustatekstuurista syntyy jopa hieman kylmä vaikutelma. Ville Räsänen luoma teksti puhuu kulttuurisesta monimuotoisuudesta, jota yritin tavoittaa monimuotoisella kuvakollaasilla. Julisteen kuvamaailma asettaa tekstin ja kuvan muodostaman kokonaisuuden nimenomaan rakennettuun ympäristöön ja keskelle länsimaista tietoisuutta. Huomaan myös inspiroituneeni silloisesta näyttelypaikasta ja että harmaa betonimainen taustatekstuuri muistuttaa nimenomaan näyttelytilana toimineen Made in Kallion seinäpintaa. Painetun julisteen koko on 500 x 700 millimetriä (alla).

Jussi Sinkkosen Unelmien metsäkaupunki puhuu luonnonläheisestä kaupungista, jossa ihmiset ovat aidosti onnellisia, eikä yhteiskuntaa määritä ensisijaisesti työ ja kilpailu, vaan toisista ihmisistä välittäminen ja muut pehmeät arvot.

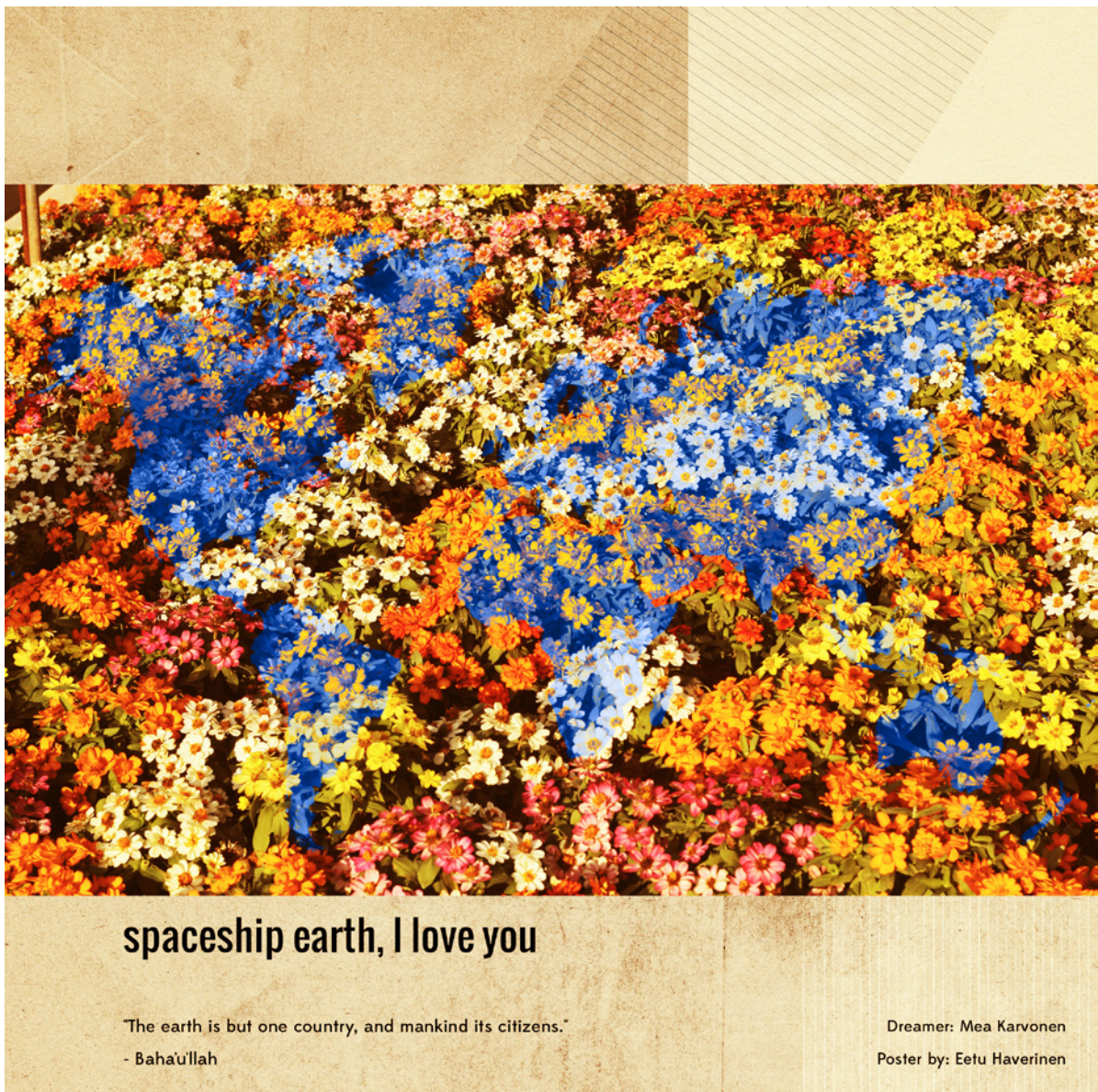
Sinkkosen luomat ensimmäiset raakatekstit kuvailivat hyvinkin seikkaperäisesti metsäkaupungin fyysistä rakennetta. Tästä sain innoituksen toteuttaa julisteen digitaalisesti maalaamalla. Juliste lainaa tyylikeinoja internetissä hyvin suositulta genreltä, digitaalisesti maalatuilta fantasiamaaisemilta. Kokonaisuudessaan juliste on jopa ilakoivan naiivi ja idealistinen. Valmiin julisteen koko on A2 (alla).

UNELMA: Jussi Sinkkonen JULISTE: Eetu Haverinen

Mea Karvosen unelma ”Yksi koti” kuvailee maapalloa ilman kansallisuuksia tai oikeammin kaikenkattavalla kansalaisuudella ”maan asukas”. Jokaisella ihmisellä on yhteisesti tunnustettu maan kansalaisuus ja sen tuoma globaali vastuu.

Julistekuvituksella halusin jollain kauniilla tavalla nivoa yhteen humanistisen ajatuksen jokaisen ihmisyyksilön suuresta itseisarvosta ja yhteydestä toisiin ihmisiin. Painomateriaalina toiminut luonnonvalkea ja hieman tekstuuria omaava paperi korosti kuvitusidean ja värimaailman retroluonnetta. Juliste on kokoa 420 x 420 millimetriä (alla).

Tuomas Järvenpään unelmateksti Lumettoman talven utopioita kertoo vision länsimaisen modernin sivilisaation jälkeisestä maailmasta, jossa ihmiset elävät paimentolais- tai metsästäjä-keräilijä-tyylisissä yhdyskunnissa. Kirjoitus on ennen kaikkea filosofinen kannanotto, josta oli helppo innostua visuaalisesti. Lopputulos on kollaasinomainen yhdistelmä erilaisia tekniikoita croquis-tyylisen piirustuksen ja syvätyn valokuvan väliltä. Julisteen koko on A2 (alla).

Nimimerkki Johanna kuvaili lähettämässään tekstissä ”Luottamuksen yhteiskunta” unelmayhteiskunnan henkisiä arvoja ja asenteita, jotka liikkuvat lähimmäisistä ja luonnosta välittämisen ympärillä. Julistekuvituksessa pyrin näyttämään näitä arvoja kuvitushahmojen fyysisellä läheisyydellä ja toisiaan tukevilla asennoilla. Hahmojen kuvitustyylistä johtuen julisteen ilmeestä tuli helposti melko ”kitsch” tai postikorttimainen. Värivalinnoilla pyrin minimoimaan tätä vaikutelmaa. Painetun julisteen koko on suurehko 500 x 700 millimetriä (alla).

5.2 Julisteen kuvallinen analyysi

Analysoin tässä luvussa Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta -julistetta semioottisin menetelmin. Semiotiikalla on kaksi perinnettä - Ferdinand de Saussuren strukturalistinen merkkiteoria sekä C.S. Peircen teoria ikonisista, indeksisistä ja symbolisista merkeistä. De Saussuren teorian mukaan jokaisella merkillä on ilmiäisy, esimerkiksi kielen sana ja tarkoite - mihin sana viittaa. Tätä teoriaa voidaan soveltaa yhtäläillä visuaalisuuden piirissä. Jos näemme esimerkiksi piirustuksen ihmisestä, voimme tiettyjen viittausten avulla ymmärtää kuvan viittaavan nimenomaan henkilöön. Louis Hjelmslev on kehittänyt de Saussuren merkkiteoriaa eteenpäin denotaatio-konnotaatio-jaottelulla. Denotatiivisuus viittaa sanan tai kuvan kirjaimelliseen merkitykseen: Kun näemme kuvan valokuvan hanhesta, voimme todeta, että siinä on lintu. Kaikki henkilökohtaiset ja asiayhteyden rakentamat sivumerkitykset taas ovat konnotatiivisia. (Hietala 1993, 31-32.)

Peircen merkkien kolmijaon mukaan ikoni edustaa kohdettaan yhdennäköisyyden ja samankaltaisuuden perusteella. Indeksiksi taas edustaa merkkiä, joka perustuu syy- tai jatkuvuussuhteeseen merkin ja kohteen välillä. Symboli taas viittaa sopimuksenvaraiseen merkkiin. Kielitieteellinen esimerkki tästä on kielen sana. Symbolin merkityksenanto perustuu konventioon. Esimerkiksi kuva Coca Cola-pullostasta on ikonisesti juuri valokuva limonaadipullostasta. Indeksisesti kuvasta nähdään, että pullo on todella asetettu pöydälle studiokuvaa varten. Symbolisesti kuvaan liittyy taas koko joukko Coca Cola brändiin yhdistettäviä arvoja, joiden jatkumoon mainoskuva liittyy. (Hietala 1993, 32-34.)

Käytän tässä analyysissä denotaatio-konnotaatio-käsitteitä. Denotatiivisesti julisteessa nähdään joukko syvätyjä valokuvia, pääosin tunnetuista 1900-luvun kulttuurivaikuttajista, ja lentävän naisen osalta maailmanluokan uimahyppääjästä. Näiden lisäksi julisteessa on lehtikuvia esimerkiksi vallatusta talosta ja Motown-lauluryhmästä. Julisteen taustatekstuuri näyttää betoniseinältä. Julisteen alaosassa on häivähdyksenomaisia kuvia eurooppalaisista aristokraateista, Punch-aikakauslehdestä leikattuja. Kuvituksellisina elementteinä nähdään valkoisia, mutkittavia tussiviivoja ja pienenä mausteena syvätyjä kuvia koivunlehdistä ja kukasta. Tekstielementtejä on vähän: Cultural Diversity-teksti, lainaus G.I.Gurdijefilta ja oikean alanurkan viittaukset julisteen ja unelmatekstin luojiin.

Olen pyrkinyt luoman julisteeseen monenlaisia viestejä. Julisteeseen valitut kuvat tunnetuista kulttuurivaikuttajista viestivät omistautumisesta ja itsensä kehittä-

misestä yhteisen, suuremman päämäärän vuoksi. Erityisen näkyvässä asemassa julisteissa ovat John Lennon ja Yoko Ono, Nelson Mandela, Woody Allen ja Bob Marley. He ovat kaikki uhranneet eri tavoin paljonkin kulttuurin ja vapauden vuoksi. Suuren osan elämästään vankilassa viettänyt Nelson Mandela nähdään julisteissa täydellisen onnellisena. Tämä voidaan nähdä filosofisena kannanottona hetken ikuisuudesta - ehkä Mandelan elämässä jotain olennaista kiteytyy juuri tällaisiin kuviin.

Mielenosoituskuvasto korostaa kansanjoukkojen voimaa ja mahdollisuutta osallistua suurten globaalien muutosten käynnistämiseen. Tämä on viittaus 1900-lukulaiseen länsimaisen populaarikulttuurin syntyyn ja sen vastakulttuurisiinkin arvoihin. Itäeurooppalainen uimahyppääjä ponnistaa julisteen keskiosasta taianomaisen kevyesti. Ehkäpä historialliset muutokset voidaan nähdä kepeästi ja leikkisästi sen sijaan, että korostettaisiin raskaita aiheita, kuten maailmansotia. Rapaan sotkeutuneet lapset edustavat elämän armollisuutta - aina on tilaa kokeilulle ja seikkailulle. Turkoosinväriset aristokraatit ovat häilyviä ja kuin heijastuksia menneestä maailmasta. Niiden kuvaaminen alleviivaa julisteen viestiä kansanvalasta ja uudesta ajasta, jossa sortajille ei ole sijaa.

Kokonaisuudessaan juliste on kannanotto ihmisen hyvyydestä. Ihmiskunta kehittyy jatkuvasti ja uudenlaista demokraattista liikehdintää syntyy ajasta riippumatta. Moderni teknologia mahdollistaa suuremman tiedollisen pääoman kartuttamisen yhteiskuntaluokasta riippumatta. Tämä synnyttää kansalaisia ja kansanliikkeitä, joita on vaikea hallita valheilla. Monet julisteen hahmoista voidaan nähdä tietylä tapaa vapaina sieluina, jotka ovat nähneet syvemmälle ja ovat oman rajallisen elämänsä aikana tehneet paljon, että kansalainen, yksilö saisi elää onnellisemman elämän (kuva 8).

Kuva 8. Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta-julisteen yksityiskohtia.

5.3 Julisteista saatu palaute

Teetin pienehkön kyselyn, jotta saisin paremmin hahmotettua kuvituksellista onnistumistani. Kyselyyn vastasi viisi nuorta aikuista. Muotoilin kysymykset siten, että ne laittaisivat vastaajan arvioimaan julisteiden visuaalisuutta ja viestiä. Arvioitavana oli kolme julistetta: Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta, Feministinen hoivatalousunelma ja Lumettoman talven utopioita.

Ensiksi pyysin vastaajaa kertomaan julisteiden viestistä näkemättä itse unelmatekstejä. Näin halusin saada rehellisen vastauksen perustuen pelkkään julisteiden visuaaliseen tehoon. Toinen kysymykseni antoi mahdollisuuden julisteiden visuaalisuuden analysointiin. Kolmas kysymys palaa julisteiden viestiin, mutta nyt vastaaja sai lukea unelmatekstin ja arvioida julisteiden ja tekstin yhteispeliä eli kokonaisviestin koherenssia.

Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta-julisteiden viesti aukesi palautteen antajille muutamalla eri tavalla. Ensivaikutelma julisteiden värimaailmasta oli synkkäkin ja julisteiden tummanpuhuvat taustasävyt herättivät vastaajissa kokemusta

uhkaavuudestakin. Julisteessa on tulkinnalle muitakin kuin kuvallisia johtolankoja, kuten teksti ”Cultural Diversity”. Näin useampi vastaaja osasi sijoittaa julisteen nimenomaan kulttuuria kommentoivaksi. Eräs vastaaja näki julisteessa rauhanaatteen viestin, toinen taas julistuksen ihmiskunnan yhteisestä, suuresta potentiaalista. Julisteen visuaalisuus herätti hyvinkin erilaisia kokemuksia. Osa koki sen ehdottoman puhuttelevana. Toinen koki julisteen synkäksi ja pelottavaksi ja toinen löysi värimaailmasta rauhaa.

Julisteen ja tekstin yhdenmukaisuutta kommentoitiin eri tavoin. Kolme viidestä vastaajasta koki kokonaisviestin jollain tavalla yhteneväksi. Yksi vastaajista koki tekstin ja kuvan ristiriitaiseksi kuvitettujen angloamerikkalaisten hahmojen mukaan, kuinka tällöin voisi olla kyse kulttuurisesta rikkaudesta tai monimuotoisuudesta. Julisteen nähtiin korostavan tekstin yhtä tai useampaa aspektia, mutta jättävän käsittelyn ulkopuolelle osia tekstin sisällöstä.

Lähes kaikki vastaajat kokivat, että Feministinen hoivatalousunelma -julisteen ytimessä on toisista ihmisistä välittäminen. Yksi vastaaja viittasikin suoraan julisteen antamiin tekstuaalisiin vinkkeihin. Julisteen otsikko on näkyvissä julisteen vasemalla sivulla ja oikealla ylhäällä on pieni hoivamaailmaan johdatteleva tekstinpätkä. Julisteen kuvaston syksyisistä omenoista, ikkunoista ja vanhemman miehen villapaidasta tulkittiin viittaavan hitaaseen elämään, suomalaisuuteen, ja menneisiin vuosikymmeniin. Yllättäen monet vastaajista tarttuivat huppupäisiin hahmoihin kuvassa: ne koettiin ulosjääneiksi, syrjäytetyiksi, ilkeämielisiksi tai kiusaajiksi. Tämä oli mielenkiintoista, koska halusinkin näillä hahmoilla rikkaa julisteen hoivakuvastoa. Ylipäätään ihmiset löysivät julisteen kuvastosta yhteisöllisiä arvoja.

Visuaalisuudeltaan Feminististä hoivatalousunelmaa luonnehdittiin miellyttäväksi, kotoiseksi ja maanläheiseksi. Eräs vastaaja koki julisteen visuaalisten ratkaisujen viestivän juuri hoivan luonnollisuudesta ja unelman läsnäolevuudesta. Toinen koki julisteen ajattomuuden taas viestivän nimenomaan unelman saavuttamattomuudesta, ainaisesta lipumisesta toiseen todellisuuteen, oli se sitten menneisyys tai utopistinen tulevaisuus. Eräs palautteen antajista nosti useaan otteeseen esille julisteen kasvottomat hahmot ja niihin liittyvät negatiiviset konnotaatiot.

Julisteen nähtiin olevan melko hyvin sopusoinnussa unelmatekstin kanssa. Yksi vastaajista näki, että juliste ei niinkään kuvaa unelmatekstin utopiakuvaa, vaan todellisuutta. Toinen taas sitä vastoin näki asian päinvastaisesti: Julisteessa kuvataan nimenomaan unelmaa, ei nykyhetkeä.

Lumettoman talven utopioita-julistetta luettiin monessa otteessa ironisena kommentaarina ilmastonmuutoskysymykseen. Lähes kaikki vastaajat yhdistivät julisteen juuri tähän globaaliin teemaan. Ensimmäinen ajatus ihmisillä on, että mahdollinen ekokatastrofi on kamala tulevaisuusskenaario. Juliste ottaa siihen kepeän ja huolettoman kannan. Tässäkin julisteessa on hieman tekstiä tulkinnan tueksi. Yllättäen eräs palautteen antajista koki julisteen kertovan nimenomaan maahanmuutosta. Tämä johtunee kuvan etnisyydestä.

Kuvan värimaailmaa pidettiin pääosin miellyttävänä. Julisteen kuvastoa kuvattiin puoleensavetävänä, kaoottisena, ensi alkuun pehmeänä, mutta viestiinsä peilattuna uhkaavana. Yksi palautteen antaja näki julisteessa erilaisia kasvillisuusalueita: aavikkoa ja rehevää metsämaisemaa. Julisteen ja tekstin koettiin puhuvan samasta asiasta. Julisteen nähtiin kuvaavan erityisesti tekstin alkuperäiskansoista kertovia kappaleita.

Saamani palautteen perusteella julisteet onnistuivat osittain kuvaamaan tekstissä olleita teemoja. Feministinen hoivatalousunelma-juliste ja -teksti olivat yhteneväisimpiä. Tähän vaikutti mahdollisesti kohtuullisen runsas kommunikaationi unelmatekstin luoja kanssa. Julisteeseen kuvittamani viitteellisemmät elementit johdattelivat katselijoiden mielikuvia monenlaisinkiin suuntiin, eikä julisteen perusviesti tullut selville kuitenkaan yksiselitteisesti. Manifesti Kulttuurisen Diversiteetin Puolesta-julisteessa nähtiin sanomaa ihmiskunnan yhteisestä ”kohtalosta”. Julisteen koettiin kertovan tekstin tietyistä aspekteista. Kokonaisviestiä ei koettu erityisen koherentiksi. Tavoitteeni kuvittajana olikin alleviivata julisteessa juuri kulttuurin monimuotoisuutta ja eritoten sitä, ketä saamme näin 2010-luvulla kiittää monipuolisesta populaarikulttuurista. Juliste ei sinällään ottanut ainakaan suoraa kantaa tekstissä mainittuun kulttuurifasismiin. Lumettoman talven utopioita onnistui kokonaisuudessaan kertomaan koherenttia viestiä - lähes kaikki vastaajat löysivät halutun viestin. Vastaajien mielestä julisteen visuaalisuus oli puhutteleva ja että siinä oli positiivinen pohjavire. Pyrinkin visuaalisesti kepeään lopputulokseen, jossa olisi silti voimaa.

6. Lopuksi

Julisteiden luominen oli hyvin kiitollinen urakka. Työhön meni yli puoli vuotta ja koen työstäneeni julistekuvituksia melko intensiivisesti - ja loppua kohden hyvinkin tiiviillä aikataululla. Luomisprosessissa opin hallitsemaan paremmin erilaisia kuvitustyylejä ja eritoten koen, että otin haltuun ainakin yhdenlaisen tavan tehdä digitaalista kollaasia. Koen, että julisteissa ja unelmateksteissä on pohjimmiltaan hyvin positiivinen pohjavire. On kiitollista saada tällaista viestiä esille ihmisten nähtäväksi. Helsingissä järjestetyn näyttelyn yhteydessä oli myös keskustelutilaisuus, joka oli hyvin rento tilanne (kuva 9). Olin kutsunut keskusteluun mukaan sekä unelmatekstien kirjoittajia että ulkopuolisia yhteiskunnallisesti aktiivisia henkilöitä. Tässä vaiheessa minulla ei ollut mitään mielessäni mitään selkeää lopputulemaa siitä, mitä unelmakeskustelujen ja koko projektin pitäisi konkreettisesti tuottaa. Keskustelun ydinviestiksi jäi toivorikkaan ja voimavaroihin keskittyneen yhteiskunnallisen ajattelun vaaliminen.

Opinnäytetyön teoriaosuutta koostaessa oli mielenkiintoista perehtyä julistetaitteen historiaan. Selvisi minkälaisia yhteiskunnallisia aatteita ja pohjavireitä modernin ajan julistetaitte heijastelee. Teettämäni kyselytutkimus koskien julisteiden visuaalisuutta ja niiden viestin toimivuutta antoi minulle vinkkejä onnistuneen visuaalisen viestinnän luomiseen jatkoa ajatellen. Erityisesti koen, että vuorovaikutus asiakkaan ja tässä tapauksessa unelmoijan, kanssa on tärkeää, että tekstimateriaalin varsinainen ydinajatus tulee hyvin esille.

Kuva 9. Keskustelutilaisuus Helsingin näyttelyssä maaliskuussa 2014.

Myöhemmin olen järjestänyt yhteiskunnallisiin unelmiin liittyen vielä neljä muuta näyttelyä. Kolmessa viimeisimmässä näyttelyssä on nähty uusia unelmajulisteita. Työstin kuuden ensimmäisen julisteen lisäksi toisen kokonaisuuden otsikolla ”Yhteisössä itää”. Näiden julisteiden työstö tapahtui yhteisötaiteellisesti monien eri-ikäisten ihmisten piirtäessä itse omia yhteiskunnallisia unelmiaan. Tämän kokonaisuuden julisteita syntyi myös kuusi kappaletta. Tilanteet, joissa julistemateriaalia kerättiin, olivat keskenään hyvin erilaisia vaihdellen varhaisnuorten ryhmän kanssa vedetystä työpajasta Jyväskylässä Itä-Suomen yliopiston poikkitieteellisessä YO-Symposium -tapahtumassa järjestettyyn yhteisunelmointiin. Yhteensä näihin unelmointitapahtumiin otti osaa reippaasti yli 50 ihmistä ja osallistujien ikähaarukka oli karkeasti arvioiden kolmesta ikävuodesta kuuteenkymmeneen viiteen.

Kokonaisuudessaan suurin urakka oli varmasti aivan ensimmäisen näyttelyn järjestäminen Helsinkiin. Tällöin harjoittelin taidenäyttelyn kokoamista ensimmäistä kertaa ja opin monia apuvälineisiin ja organisoitiin liittyviä tärkeitä seikkoja. Koko taidenäyttelyprosessi on usein melko aikaa vaativa, koska ilmiselvästikään avajaiset eivät synny eivätkä taulut kohoa seinille itsestään. Ensimmäisen näyttelyn lähestyessä työstin edelleen itse näyttelymateriaalia ja organisoin esimerkiksi näyttelytilanteessa käytettyjä vuokraaloja, avajaistarpeita ja apuvoimia näyttelyä pystyttämään. Seuraavat näyttelyt (kuva 10) syntyivät helpommin siitäkin syystä, että puitteet olivat jatkossa yksinkertaisempia - ensimmäisen näyttelyn tilaan organisoitiin erillinen valaistus ja ripustuksetkin noin neljä metriä korkeaan tilaan aiheuttivat kohtuullisen paljon päänvaivaa.

Kuva 10. Näyttelyvieraita Helsingissä elokuussa 2015.

Unelmointiin keskittyneen taideprojektin myötä olen myös työllistynyt Helsingin alueella. Vedän RuutiExpo 2015 -nimisessä nuorten vaikuttamistapahtumassa koko päivän kestävä työpajan, jossa nuoret saavat piirtää ja kirjoittaa omia ajatuksiaan unelmien Helsingistä. Näistä materiaaleista työstän sarjan postikortteja, joiden olisi tarkoitus valmistua hyvissä ajoin ennen joulua 2015. Tulevaisuudessa tavoitteenani olisi tehdä Helsingin lähiöissä lisää yhteisötaiteellista työtä oppimieni taitojen avulla.

Lähteet

Banksy Screen Print Hype. 2015. WideWalls. <http://www.widewalls.ch/banksy-screen-print-hype/>. 5.9.2015.

Gallo, M. 2001. The Poster in History. Yhdysvallat: W. W. Norton & Company, Inc.

Hietala, V. 1993. Kuvien todellisuus. Johdatusta kuvallisen kulttuurin ymmärtämiseen ja tulkintaan. Helsinki: Kirjastopalvelu.

Kuittinen, R. 2010. Street Art. Contemporary Prints. Iso-Britannia: V&A Publishing.

MacPhee, J (toim.). 2009. Paper Politics. Socially Engaged Printmaking Today. Yhdysvallat: PM Press.

Moore, C. 2010. Propaganda Prints. A History of Art in the Service of Social and Political Change. Iso-Britannia: A&C Black Publishers Limited.

Occuprint. 2015. Italia: AR/GE Kunst Galerie Museum. <http://www.argekunst.it/en/occuprint/>. 5.9.2015.

Occuprint Posters. 2015. Yhdysvallat: Capital Offence. <http://www.capitaloffense.info/occuprint.html>. 5.9.2015.

Sähköpostiviesti palautteen antajille

Liitteenä on pdf, jossa on kolme unelmajulistetta ja niihin liittyvä teksti aina seuraavalla sivulla. Kaikkiin näihin julisteisiin pätevät samat kysymykset. Ne olisivat tässä:

Vastatkaa kahteen ensimmäiseen kysymykseen lukematta tekstiä. Ja kolmanteen sen jälkeen!

- 1) Mitä juliste kertoo sinulle, mikä on sen viesti?
- 2) Onko julisteen visuaalisuus sinusta puhutteleva tai miellyttävä vai kenties mitäänsanomaton tai epämiellyttävä? Mitä muita määreitä käyttäisit julisteen visuaalisuuden kuvailuun?
- 3) Puhuvatko juliste ja teksti samasta asiasta, onko kokonaisviesti koherentti?